

**SO'NGGI YILLARDA TA'LIM SOHASIDAGI O'ZGARISHLARGA QARATILGAN
KREATIV G'OYALAR, TAKLIFLAR VA MUAMMOLAR YECHIMI****Abdurashitov Otabek Abdullajonovich****Andijon davlat tibbiyot instituti****Yoshlar bilan ishlash, ma'naviyat va ma'rifat bo'lim uslubchisi****Buxoro Innovatsiyalar Universiteti Pedagogika nazariyasi va tarixi (faoliyat turlari
bo'yicha) 1-bosqich magistri****<https://doi.org/10.5281/zenodo.14977809>**

Annotatsiya: Ushbu maqola orqali ta'lim sohasidagi o'zgarishlarga qaratilgan kreativ g'oyalar, takliflar va muammolar yechimlarining turlari haqida yoritib o'tilgan.

Kalit so'zlar: maxsus dastur, muhit, qobiliyat, individual yondoshuv, innovatsion faoliyat.

Kirish

So'nggi yillarda ta'lim sohasida bir qator muhim o'zgarishlar yuz berdi. Ushbu o'zgarishlar nafaqat o'quvchilarning o'qish uslubini, balki o'qituvchilar va ta'lim tizimi bilan bog'liq barcha jihatlarini ham qamrab olgan. Har bir yangilik, zamon talablari, texnologiyalarning rivojlanishi va jamiyatdagi ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlarga moslashish zarurati bilan bog'liqdir. Ta'lim tizimi, bugungi kunda nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning kreativlik, tanqidiy fikrlash va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga ham katta e'tibor qaratmoqda. Shu bilan birga, ta'limda raqamli texnologiyalarning rolining ortishi, masofaviy ta'limning joriy etilishi va ta'limda individuallikka yo'naltirilgan yondashuvlar ta'lim tizimining yangilanishi va rivojlanishiga sabab bo'lmoqda.

Bu o'zgarishlar dunyo miqyosidagi yangi talablar va innovatsiyalar asosida amalga oshirilmoqda. Ta'lim tizimi faqatgina an'anaviy dars metodlarini emas, balki zamonaviy pedagogik texnologiyalarni, raqamli vositalarni va interfaol usullarni ham o'z ichiga olmoqda. Shuningdek, ta'limning sifatini oshirish maqsadida yangi tizimlar va dasturlar joriy etilmoqda. Yangi yondashuvlar o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va kreativlik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam bermoqda. Bu o'zgarishlar ta'lim sohasining samaradorligini oshirish, dunyo bilan raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash uchun zaruriyatga aylangan. Shunday qilib, ta'lim tizimi o'zining yangicha shakllarini joriy etish orqali jamiyatni rivojlantirishda muhim rol o'ynamoqda.

ASOSIY QISM

Yangi O'zbekiston hayotining barcha sohalari chuqur islohotlar maydoniga aylangan. Bu jarayonda ijtimoiy sohaning asosi hisoblangan ta'lim tizimidagi o'zgarishlar haqida to'liqlanib so'zlamalikning iloji yo'q. Mamlakatimizda so'nggi yillarda ta'lim tizimining barcha bosqichlarini zamonaviy talablar asosida tashkil etish bo'yicha amaliy ishlar hal qiluvchi bosqichga kirdi.

Prezidentimiz ta'kidlaganidek: "Farzandlarimiz maktabdan qanchalik bilimli bo'lib chiqsa, yuqori texnologiyalarga asoslangan iqtisodiyot tarmoqlari shuncha tez rivojlanadi, ko'plab ijtimoiy muammolarni echish imkoni tug'iladi. Shunday ekan, Yangi O'zbekiston ostonasi maktabdan boshlanadi desam, o'ylaymanki, butun xalqimiz bu fikrni qo'llab-quvvatlaydi".

Ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy qismini, albatta, oliy ta'lim tizimidagi islohotlar tashkil etadi. Xususan, O'zbekiston Respublikasida oliy ta'limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'limni modernizatsiya qilish, ilg'or ta'lim texnologiyalariga asoslangan holda ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarini

rivojlantirish maqsadida davlatimiz rahbarining 2019 yil 8 oktabrdagi farmoni bilan tasdiqlangan O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Kontseptsiyasi sohadagi yangi islohotlar uchun debocha vazifasini bajarib bermoqda.

Ushbu hujjatga intellektual taraqqiyotni jadallashtirish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, ilmiy va innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish hamda xalqaro hamkorlikni mustahkamlash maqsadida fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini rivojlantirish singari vazifalar asos qilib olindi.

Kontseptsiya mazmuni mamlakatimiz oliy ta'lim tizimini isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini aks ettiradi. Unda oliy o'quv yurtlarida qamrov darajasini kengaytirish hamda ta'lim sifatini oshirish, raqamli texnologiyalar va ta'lim platformalarini joriy etish, yoshlarni ilmiy faoliyatga jalb qilish, innovatsion tuzilmalarni shakllantirish, ilmiy tadqiqotlar natijalarini tijoratlashtirish, xalqaro e'tirofga erishish hamda boshqa ko'plab aniq yo'nalishlar belgilab berilgan. Bularning barchasi ta'lim jarayonini yangi sifat bosqichiga ko'tarish uchun xizmat qiladi.

Islohotlarni yanada mustahkamlash va bardavom bo'lishini ta'minlash, konstitutsiyaviy qonunchilikda yoshlarning uzluksiz ta'lim olishga bo'lgan imkoniyatlarini mustahkamlashni taqozo etmoqda.

Shuni inobatga olgan holda, yangilanayotgan Konstitutsiyada ilk marotaba bog'cha yoshidagi bolalarning ta'lim va tarbiyasi sohasidagi davlat kafolatining joriy etilishi, bolaning o'rta ta'lim olishi majburiyligi va davlat tomonidan bepul ta'minlanishi, fuqarolar davlat ta'lim tashkilotlarida tanlov asosida davlat hisobidan oliy ma'lumot olishi kabi qo'shimchalar bilan to'ldirilmoqda.

Ta'lim sohasida davlatning alohida majburiyatlari sifatida imkoniyati cheklangan bolalarning sifatli ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan aniq mexanizmlari nazarda tutilgan bo'lib, ta'lim tashkilotlarida alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim va tarbiya ta'minlanishi haqida ijtimoiy norma kiritilmoqda.

Yuqoridagi islohotlarni amalga oshirish uchun ta'lim berish sifatiga e'tibor berish va ushbu sohada ishlashning jozibadorligini doimiy ravishda oshirish borish zarur. Zero, millat va xalqning rivoji, uning intellektual salohiyatini oshirish o'qituvchilar faoliyatiga bog'liq.

ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯНИНГ АСОСИЙ ЯНГИЛИКЛАРИ

"TARAQQIYOT STRATEGIYASI"
MARKAZI

**Таълим олиш ҳуқуқи ва имконияти кенгайтирилади,
ўқитувчилар конституциявий мақомга эга бўлади**

**Фуқароларнинг олий таълим муассасаларида давлат гранти
ҳисобидан ўқиш ҳуқуқи қатъий белгилаб қўйилди.**

✓ Ногиронлиги бор болаларга ўз тенгдошлари билан бир хил **таълим олиши учун** барча шароитларни яратиш кўзда тутиляпти. Шунинг учун, бундай имкониятлар **инклюзив таълим сифатида** Конституцияга киритилмоқда.

Бу шундай нуқсонларга эга болаларнинг яққаланиб қолмаслиги, жамиятнинг тўлақонли аъзоси сифатида шаклланиши ва камол топиши учун муҳим кафолатдир.

✓ Конституцияда давлатнинг ўқитувчилар шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш, уларнинг ижтимоий ва моддий фаровонлиги, касбий жиҳатдан ўсиши тўғрисида ғамхўрлик қилиш мажбурияти кучайтириляпти.

Бу қоидалар мамлакатдаги 685 минг нафардан ортиқ ўқитувчининг профессионал ўсиши ҳамда ижтимоий ва моддий қўллаб-қувватланиши уларнинг жамиятдаги ижтимоий мақоми, обрўсини янада оширишга хизмат қилади.

✓ Олий таълим ташкилотларида академик эркинлик, ўзини ўзи бошқариш, тадқиқотлар ўтказиш ва ўқитиш эркинлиги ҳуқуқи тақдим этилмоқда.

Ушбу норманинг киритилиши профессор-ўқитувчилар ва талабаларнинг ўқув жараёнидаги мустақиллигини таъминлашга хизмат қилади.

#ТАЪЛИМ

www.strategyuz @dscuzbekistan @dsc_uzb @dscuzbekistan @dscuzbekistan @dscuzbekistan Development Strategy Center

9

O'qituvchi ilm-fan sirlari, ma'naviy va madaniy merosni yoshlarga yetkazishda muhim bo'g'in hisoblanadi. Demak, o'qituvchilarga o'zlarining salohiyatini to'liq namoyon etishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, ularni ijtimoiy, huquqiy, moddiy qo'llab-quvvatlash darkor.

Shu bois, Konstitutsiyaga o'qituvchining jamiyatdagi maqomiga bag'ishlangan alohida modda kiritilmoqda. O'zbekistonda o'qituvchining mehnati jamiyat va davlatni rivojlantirish, sog'lom, barkamol avlodni shakllantirish hamda tarbiyalash, xalqning ma'naviy va madaniy salohiyatini saqlash hamda boyitishning asosi sifatida e'tirof etilishi mustahkamlanmoqda. Davlatning o'qituvchilar sha'ni va qadr-qimmatini himoya qilishi, ularning ijtimoiy va moddiy farovonligi, kasbiy jihatdan o'sishi to'g'risida g'amxo'rlik qilishi nazarda tutilmoqda.

O'z navbatida, mazkur yangilik mamlakatda faoliyat yuritayotgan 685 mingdan ortiq pedagogning ijtimoiy mavqeini mustahkamlash, ularni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini kuchaytirish va kasbiy o'sishini ta'minlash imkoniyatini yaratadi.

Xulosa shuki, inson kapitali sifatini oshirmasdan turib, keyingi iqtisodiy o'sishni ta'minlash qiyin kechadi. Shu bois, zarur kuch va resurslarni ta'lim sifatini oshirishga, malakali kadrlar tayyorlashga yo'naltirish nafaqat bugun, balki ertaning ham ustuvor vazifasiga aylanmoqda.

Shu boisdan ham, har bir mamlakat erkin va farovon jamiyat qurishga intilar ekan, bu yo'ldagi ulug'vor maqsad va vazifalarini, avvalo o'z Konstitutsiyasida mustahkamlaydi. Bunga esa, aslo shubha yo'q.

1. Onlayn ta'lim va raqamli platformalar

Pandemiya davrida onlayn ta'limning ahamiyati sezilarli darajada ortdi. Ko'plab maktablar va universitetlar o'zlarining ta'lim jarayonlarini onlayn formatga o'tkazishdi. Yangi texnologiyalar, xususan, raqamli platformalar orqali ta'limni davom ettirish imkoniyatlari kengaydi.

- **Yechim:** Onlayn ta'lim platformalarini yanada rivojlantirish va interaktiv darslar tizimini yaratish. Darslarni faqat videolar orqali emas, balki interaktiv sinflar va virtual muhitlar orqali o'tkazish.

- **Kreativ g'oya:** Har bir o'quvchining o'qish darajasini kuzatib borish uchun sun'iy intellekt asosidagi tizimlarni yaratish. Bu tizim o'quvchining qaysi mavzularda qiyinchiliklarga duch kelayotganini aniqlab, unga mos darslar va yordamchi materiallarni taklif qilishi mumkin.

2. Individual yondoshuv va moslashuvchan ta'lim

Har bir o'quvchining o'qish uslubi va tezligi bir-biridan farq qiladi. Shuning uchun umumiy yondoshuv hammasi uchun mos kelmaydi. Bu muammo ta'lim tizimining samaradorligini pasaytiradi.

- **Yechim:** Ta'lim jarayonida individual yondoshuvni amalga oshirish. Masalan, o'quvchilarga ularning qobiliyatiga moslashtirilgan dars rejalarini taklif qilish.

- **Kreativ g'oya:** Har bir o'quvchi uchun o'ziga xos ta'lim rejasini ishlab chiqadigan va ularni doimiy ravishda baholab, yangi maqsadlar qo'yadigan tizimni ishlab chiqish.

3. Kreativ fikrlashni rivojlantirish

O'quvchilarga faqat bilim berish emas, balki ularda kreativ fikrlashni rivojlantirish ham muhimdir. Innovatsion va muammolarni yechishga qaratilgan yondoshuvlar ta'limda ko'proq qo'llanilishi kerak.

- **Yechim:** O'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifoda etish, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, va yangi g'oyalar ishlab chiqishga rag'batlantirish.

- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarni guruh bo'lib ishlashga va o'zaro fikr almashishga undovchi metodlarni joriy etish. Bu usul innovatsion fikrlashni rivojlantirishda yordam beradi.

4. Ta'limning global va lokal integratsiyasi

Dunyo bo'ylab ta'lim tizimlari global me'yorlarga asoslangan bo'lishi kerak, ammo mahalliy madaniyat va an'analar ham inobatga olinishi lozim.

- **Yechim:** Ta'lim dasturlarida global va lokal yondoshuvlarni birlashtirish. O'quvchilarga global masalalarni tushuntirish bilan birga, o'z mintaqaviy masalalari va ularning yechimi bo'yicha bilimlar berish.

- **Kreativ g'oya:** Ta'limning lokal muammolarni hal qilishga qaratilgan loyihalarini amalga oshirish. Masalan, ekologiya, ijtimoiy tengsizlik va boshqa dolzarb masalalar bo'yicha o'quvchilarga amaliy loyihalar yaratish.

5. Ta'limdagi adolat va inklyuzivlik

Ta'limda tenglikni ta'minlash, barcha o'quvchilarga teng imkoniyatlar yaratish zarurati oshmoqda. Ijtimoiy, iqtisodiy va jismoniy cheklovlari bo'lgan o'quvchilarga ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish muhimdir.

- **Yechim:** Inklyuziv ta'lim tizimini rivojlantirish, barcha ijtimoiy qatlamlardan bo'lgan o'quvchilarga bir xil imkoniyatlar yaratish.

- **Kreativ g'oya:** Ta'lim tizimida o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan materiallar va resurslar taqdim etilishi kerak. Masalan, jismoniy nuqsonlari bo'lgan o'quvchilar uchun maxsus o'quv metodlari yoki texnologiyalarni ishlab chiqish.

6. O'qituvchilarning malakasini oshirish

Ta'limda o'qituvchilarning roli juda katta. Ularning malakasi va bilim darajasi ta'limning sifatini belgilaydi.

- **Yechim:** O'qituvchilarni doimiy ravishda malakali treninglar va kurslar orqali rivojlantirish. Onlayn va oflayn treninglar orqali ularning pedagogik metodlarni o'zlashtirishi va yangi yondoshuvlarni qo'llashi ta'minlanishi kerak.
- **Kreativ g'oya:** O'qituvchilarni ijtimoiy tarmoqlar orqali o'zaro tajriba almashish va bir-birlarini o'rgatish imkoniyatlarini yaratish. Masalan, o'qituvchilar uchun onlayn forumlar va master-klasslar tashkil etish.

7. Yangi texnologiyalarni integratsiya qilish

Texnologiyaning tezkor rivojlanishi ta'lim sohasida ham o'z aksini topmoqda. Sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR va AR) texnologiyalari ta'limni yanada interaktiv va samarali qilish imkonini beradi.

- **Yechim:** Sun'iy intellekt (AI) yordamida o'quvchilarning individual ehtiyojlarini tushunish va shunga ko'ra o'qitish metodlarini moslashtirish. Virtual sinflar, laboratoriyalar yoki tarixiy joylarni VR texnologiyalari orqali o'rganish, o'quvchilarga an'anaviy darslardan ko'ra chuqurroq va interaktiv bilim olish imkonini yaratadi.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga VR yordamida tarixiy voqealarni yoki ilmiy tajribalarni jonli tarzda ko'rsatish. Masalan, qadimgi Misrni yoki kosmosni o'rganish uchun VR texnologiyalarini joriy qilish.

8. Kollaborativ ta'lim va loyiha asosida o'qish

Hozirgi kunda ta'lim faqat ma'lumotlarni yodlashga asoslanmay, balki jamoaviy ishlash, loyiha yaratish va muammolarni yechish kabi faoliyatlarga ham qaratilmoqda. Bu o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini va kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

- **Yechim:** O'quvchilarga guruh bo'lib ishlashni rag'batlantirish, loyiha asosida darslar o'tkazish va ular bilan birgalikda real hayotdagi muammolarni hal qilish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga, masalan, ekologik muammolarni hal qilish, ijtimoiy loyihalarni amalga oshirish yoki yangiliklarni yaratish bo'yicha loyihalar berish. Bunday yondoshuv o'quvchilarni nafaqat bilim olishga, balki amaliyotda ham ishlashga undaydi.

9. Tadqiqot va innovatsion tadbirlarni qo'llab-quvvatlash

Ta'limda o'quvchilarning yangi g'oyalar va innovatsion yondoshuvlarni ishlab chiqishga bo'lgan qiziqishlari juda muhimdir. O'quvchilarga ilmiy izlanishlarni amalga oshirish imkonini berish ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini oshiradi.

1. **Yechim:** O'quvchilarga ilmiy tadqiqotlar va innovatsion loyihalar ishlab chiqishda yordam berish. Universitetlar va maktablarda ilmiy ishlanmalar va texnologik yangiliklarga qiziqishni oshirish.
2. **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga o'zlarini ilmiy tadqiqotchilar sifatida sinab ko'rish imkonini berish, masalan, ilmiy konferensiyalar, tanlovlar va startaplar tashkil etish. Shu tarzda, yoshlarning innovatsion fikrlashini rag'batlantirish mumkin.

10. O'qituvchilarning motivatsiyasi va ta'lim jarayonidagi roli

O'qituvchilarning o'z ishiga bo'lgan qiziqishlari va motivatsiyasi ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ularning ta'limdagi roli faqat bilim berishdan iborat emas, balki o'quvchilarni ruhiy jihatdan qo'llab-quvvatlash hamdir.

- **Yechim:** O'qituvchilarning ish sharoitlarini yaxshilash, ularning ijodkorlik va motivatsiyasini oshirish. O'qituvchilarni rag'batlantiruvchi bonuslar va imkoniyatlar yaratish.

- **Kreativ g'oya:** O'qituvchilarni o'zaro tajriba almashish uchun platformalarda birlashtirish, masalan, onlayn seminarlar, pedagogik forumlar va master-klasslar orqali ularga yangi yondoshuvlar va metodlarni o'rganishga imkon berish.

11. Global va mintaqaviy ta'limni uyg'unlashtirish

Dunyo bo'yicha ta'limda global integratsiya zarurati kundan-kunga ortmoqda. Biroq, ta'limda ham mahalliy qadriyatlar, madaniyat va tillarni inobatga olish muhimdir.

- **Yechim:** Global va lokal o'quv dasturlarini birlashtirish, o'quvchilarga turli madaniyatlar va tillar haqida bilim berish. Xalqaro almashinuv dasturlarini kengaytirish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga boshqa mamlakatlarning madaniyati va urf-odatlariga haqida o'rganish imkonini beruvchi "madaniy almashinuv" dasturlarini tashkil etish.

12. Barqaror rivojlanish va ekologik ta'lim

So'nggi yillarda ekologiya va barqaror rivojlanish masalalari ta'lim tizimida alohida o'rin tutmoqda. O'quvchilarga ekologik mas'uliyatni o'rgatish va tabiiy resurslarni tejashni targ'ib qilish zarur.

- **Yechim:** Ekologik bilimlarni ta'lim dasturlariga integratsiya qilish, o'quvchilarga atrof-muhitni asrash, resurslarni tejash va barqaror rivojlanishni qo'llab-quvvatlashni o'rgatish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarni tabiiy resurslarni tejash, qayta ishlash va ekologik loyihalar yaratishga undash. Masalan, o'quvchilarni o'z maktablarida yoki jamoalarida ekologik tadbirlar tashkil etishga jalb qilish.

13. Ta'limda gamifikatsiya (o'yinlashtirish)

Gamifikatsiya, ya'ni o'quv jarayonini o'yin shaklida tashkil etish, o'quvchilarning darslarga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Bu metod o'quvchilarga o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va motivatsion qilish imkoniyatini beradi.

- **Yechim:** O'quvchilarga o'quv materiallarini o'yin shaklida taqdim etish. O'quvchilar yutug'ini baholashda ballar, mukofotlar, darajalar va qiyinchiliklarni qo'llash.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilar uchun ta'lim jarayonida o'z maqsadlariga erishganlari uchun "sertifikatlar" va "medallar" berish. Bu ularni o'rganishga yanada rag'batlantiradi. Masalan, matematikada yoki tilni o'rganishda o'yinlar orqali musobaqalar o'tkazish.

14. Ta'limning transdistsipliner yondoshuvi

Transdistsipliner ta'lim — bu o'quvchilarni faqat bir sohada emas, balki bir nechta fanlar bo'yicha bilimlarga ega bo'lishga undovchi yondoshuvdir. Bu yondoshuv o'quvchilarga biror muammoni turli nuqtai nazarlardan qarab hal qilishni o'rgatadi.

- **Yechim:** Ta'limni bir nechta fanlarni birlashtirib olib borish. Masalan, ilmiy, texnologik va san'at fanlarini birlashtirib, biror amaliy loyiha ustida ishlash.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga ilm-fan va san'atni birlashtirgan loyihalarni yaratish. Masalan, o'quvchilarni ekologik muammolarni ilmiy va san'at orqali ifodalashga undash.

15. Samarali tahlil va o'rganish metodlarini qo'llash

Ta'lim tizimida har bir o'quvchining rivojlanish darajasini o'rganish va tahlil qilish uchun zamonaviy metodlarni qo'llash zarur.

- **Yechim:** O'quvchilarni individual tahlil qilish uchun sun'iy intellektga asoslangan tizimlardan foydalanish. Bu tizim o'quvchilarni doimiy ravishda baholash va o'quv dasturiga moslashtirish imkoniyatini beradi.

- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga o'zlarining bilim darajalarini baholash uchun o'z-o'zini baholash tizimini joriy qilish. Bu o'quvchilarga o'z o'rganish jarayonini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

16. Mentorlik va shaxsiy rivojlanish

Mentorlik tizimi ta'limda o'quvchilarga doimiy yo'l-yo'riq berish imkonini yaratadi. Bunday yondoshuv o'quvchilarga o'z maqsadlariga erishishda yordam beradi va ularni o'z istiqbollari qiziqtiradi.

- **Yechim:** Har bir o'quvchiga mentor tayinlash. Mentorlar o'quvchilarga nafaqat akademik, balki shaxsiy rivojlanish va hayotdagi muvaffaqiyatlarga erishishda ham yordam beradi.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarni universitetlar va maktablarda o'ziga mentor topishlariga imkon yaratish, yoki o'quvchilarga yosh tajribali mutaxassislar bilan uchrashuvlar tashkil etish.

17. Emotsional va psixologik ta'lim

Emotsional va psixologik rivojlanish ta'limda muhim omil bo'lib qolmoqda. O'quvchilarning stressga qarshi turish qobiliyatini oshirish, ularni psixologik qo'llab-quvvatlash ta'lim tizimining muhim qismiga aylanishi kerak.

- **Yechim:** O'quvchilarga psixologik qo'llab-quvvatlash, stressni boshqarish metodlari, o'z-o'zini anglash va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan darslar o'tkazish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga stressni boshqarish va o'z emotsiyalarini anglash bo'yicha maxsus treninglar va seminarlar tashkil etish.

18. O'quvchilarning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish

O'quvchilarga ijtimoiy mas'uliyatni tushuntirish va ularni jamiyatdagi muammolarni hal qilishga jalb qilish muhimdir. Bu ta'limning jamiyatga foyda keltirishdagi roli va o'quvchilarning kelajakka bo'lgan mas'uliyatini oshiradi.

- **Yechim:** O'quvchilarga ijtimoiy loyihalar yaratish, ijtimoiy xizmat va volontyorlikni targ'ib qilish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarni jamiyatdagi muammolarni hal qilish uchun mustaqil loyiha yaratishga undash. Masalan, ijtimoiy tarmoqlarda yoki jamoat joylarida ekologik, madaniy yoki ijtimoiy masalalarni ko'targan loyihalar.

19. O'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish

Ta'limda o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik, fikr almashish va o'zaro tushunishni oshirish muhimdir.

- **Yechim:** O'qituvchilar va o'quvchilarni samarali muloqot qilishga undash. Ular o'rtasida doimiy fikr almashish va o'quv jarayonini yanada interaktiv qilish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasida "ochiq darslar" tashkil etish. Bu o'quvchilarga dars jarayonini yanada tushunish va o'qituvchilarni yanada samarali ishlashga undaydi.

20. Interaktiv va mobil ta'lim

Mobil qurilmalar va ilovalar yordamida ta'lim jarayonini yanada interaktiv va harakatsiz qilish mumkin. Bu o'quvchilarga o'z vaqtlarida va o'z joylaridan turib ta'lim olish imkonini beradi.

- **Yechim:** Mobil ilovalar orqali darslarni o'rganish, testlar va interaktiv mashqlarni bajarish, o'quvchilarni o'rgatishda virtual yordamchilarni qo'llash.
- **Kreativ g'oya:** Ta'lim dasturlarini mobil platformalarga moslashtirish va o'quvchilarga interaktiv mashg'ulotlar va darslarni, hatto o'qish joyidan chiqmasdan, telefon yoki planshet orqali taqdim etish.

21. Ijtimoiy tarmoqlarda ta'lim

Ijtimoiy tarmoqlarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning kreativligi va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Instagram, TikTok yoki YouTube kabi platformalar orqali ta'limni yanada qiziqarli va jozibali qilish.

- **Yechim:** O'quvchilarga o'z bilimlarini ijtimoiy tarmoqlarda kreativ tarzda namoyish etish imkoniyatlarini yaratish. Masalan, bilimlar va loyihalar haqida qisqa video darslar tayyorlash, onlayn kurslar va interaktiv so'rovlar tashkil etish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga o'quv jarayonini Instagram, TikTok yoki YouTube platformalarida o'rganish va ma'lumotlarni video yoki vizual shaklda taqdim etishni o'rgatish.

22. O'qituvchilarga ta'limda o'zgarishlarni boshqarish imkonini berish

Ta'lim tizimida o'qituvchilarga o'z ish metodlarini erkin tanlash va yangi pedagogik usullarni sinash uchun imkoniyat yaratish, o'qituvchilarning motivatsiyasini oshiradi va innovatsion yondoshuvlarni qo'llashni rag'batlantiradi.

- **Yechim:** O'qituvchilarga ta'lim metodlarini tanlashda erkinlik berish, ularning fikrini inobatga olish, yangiliklarni joriy etishda ularga qo'llab-quvvatlash va imkoniyatlar yaratish.
- **Kreativ g'oya:** O'qituvchilar uchun innovatsion ta'lim metodlarini sinovdan o'tkazadigan "innovatsion laboratoriyalar" tashkil etish. Bu o'qituvchilarga yangi pedagogik yondoshuvlarni amalda sinab ko'rish imkonini beradi.

23. Kreativ fanlar va STEM ta'limining rivoji

STEM (ilm-fan, texnologiya, muhandislik va matematika) sohalarini ta'lim tizimida yanada kengroq joriy qilish. Shuningdek, san'at va dizaynni STEM fanlari bilan birlashtirish, kreativ fikrlash va innovatsiyani rivojlantirishda katta ahamiyatga ega.

- **Yechim:** STEM fanlarini san'at va dizayn bilan integratsiyalash, o'quvchilarga muammolarni hal qilishda kreativ va analitik fikrlashni birlashtirishga imkoniyat yaratish.
- **Kreativ g'oya:** STEM loyihalarini san'at va dizayn bilan birlashtirib, o'quvchilarga ixtiyoriy "kreativ ilm-fan" kurslari yaratish, masalan, 3D dizayn, robototexnika yoki yangi texnologiyalarni o'rganish.

24. Global ta'lim platformalari va xalqaro tajriba almashish

Dunyo bo'ylab ta'lim tizimlarining tajribasini o'rganish va xalqaro tajriba almashish o'quvchilarni global muammolarni tushunishga va turli madaniyatlarni qabul qilishga undaydi.

- **Yechim:** Ta'limning xalqaro aspektini kuchaytirish, o'quvchilarga global ta'lim platformalari orqali dunyo bo'ylab o'qish va tajriba almashish imkoniyatlarini yaratish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga turli mamlakatlardan ta'lim olgan o'qituvchilar yoki talabalar bilan video-konferensiyalar va onlayn uchrashuvlar tashkil etish. Bu ularni xalqaro miqyosda bilim va tajriba almashishga undaydi.

25. Ekologik ta'lim va tabiat bilan yaqin aloqalar

Ekologiya va atrof-muhitni saqlash borasida o'quvchilarga amaliy ta'lim berish, ularni tabiatga nisbatan hurmatni oshirishga undaydi.

- **Yechim:** O'quvchilarga ekologik ta'limni kengaytirish, ekologik loyihalar va tadbirlar o'tkazish, ekologik masalalarni o'rganish.
- **Kreativ g'oya:** O'quvchilarga ekologik ishlarni amalga oshirishda ishtirok etish, masalan, daraxt ekish, chiqindilarni qayta ishlash bo'yicha loyihalar yaratish, tabiatni muhofaza qilish bo'yicha bilimlarni amaliyotda qo'llash.

XULOSA

Xulosa o'rnida aytish kerakki. Ushbu o'zgarishlar, asosan, yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish, ta'limning raqamlashtirilishi, ta'lim sifatining oshirilishi va yoshlarning bilim olishda yanada samarali usullarni qo'llashga qaratilgan edi.

Bundan tashqari, quyidagi muhim yo'nalishlarni ajratish mumkin:

Internet va raqamli platformalardan keng foydalanish ta'lim tizimida inqilobiy o'zgarishlarga olib keldi. O'quvchilarning va talabalarining o'qish metodlari o'zgardi, masofaviy ta'lim tizimi ommalashdi, onlayn darslar va resurslar o'qish jarayonini yanada qulayroq va samaraliroq qildi.

Aktiv o'qitish metodlari, masalan, loyiha asosidagi o'qish (PBL), kritikal fikrlash va muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan metodlar ta'limda keng qo'llanilmoqda. Bu o'quvchilarni faollashtirish va ularni nafaqat bilim olish, balki o'z fikrlarini erkin ifoda etishga undaydi.

Ta'lim tizimi inklyuziv bo'lishga intilmoqda, ya'ni barcha o'quvchilarga (yoshi, jinsi, irqiga, ijtimoiy holatiga qarab) teng imkoniyatlar yaratish uchun muhim choralar ko'rilmoqda. Maxsus ehtiyojga ega o'quvchilarga ta'lim berish imkoniyatlari yanada kengaytirilgan.

Ta'lim tizimi o'qituvchilar va boshqa pedagogik kadrlarning malakasini oshirishga qaratilgan ko'plab dasturlarni amalga oshirmoqda. Ularning bilim va ko'nikmalarini yangilash, zamonaviy ta'lim metodlarini o'rgatish muhim omillardan biridir.

O'qitish metodologiyalari, o'quvchilarning ehtiyojlari va talablarining o'zgarishi bilan birga, global ta'lim tendensiyalari ham ta'lim tizimlariga ta'sir qilmoqda. Bu esa yangi ta'lim dasturlarini yaratish, xalqaro standartlarga moslashish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Xulosa qilib aytganda, so'nggi yillarda ta'lim sohasida yirik o'zgarishlar amalga oshirildi. Ta'limni raqamlashtirish, innovatsion metodlarni joriy etish, inklyuzivlikni oshirish va o'qituvchilarning malakasini oshirish kabi yangiliklar ta'limni yanada sifatli va samarasiz qilishga qaratilgan.

Bu jarayonlarning davomiyligi va muvaffaqiyati, albatta, ta'lim tizimi islohoti va joriy etilgan yangiliklarning samaradorligiga bog'liq bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Yangi O'zbekiston gazetasi 2020 yil 20-avgust
<https://yuz.uz/api/api/v1/bannersnew/follow/7>
2. "Taraqqiyot strategiyasi" markazi internet sayi <https://strategy.uz/> . Ta'lim sohasidagi islohotlarni davom ettirish – ustuvor vazifa